

- ¹ Грінченко О. О. Особливості правового статусу консула при виконанні нотаріальних функцій: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук, 2005. // <http://liber.onu.edu.ua/opacunicode/index.php?url=/auteurs/view/106514/source:default>
- ² Кравченко Н. П. Міжнародно-правовий аспект охорони безспірних цивільних прав у нотаріальній діяльності консульських установ та дипломатичних представництв: Автореф. канд. юрид. наук: 12.00.03. – К., 2014. – 22 с.
- ³ Фурса С. Я. Теорія нотаріального процесу (наука про нотаріальний процес) та її складові // Теорія нотаріального процесу / За заг. ред. Фурси С. Я. – К.: Алерта, Центр учбової літератури, 2012. – С. 28–29.
- ⁴ Закон України «Про нотаріат» // <http://rada.gov.ua>
- ⁵ Консульський статут України, затверджений Указом Президента України від 2 квітня 1994 року № 127/94 // <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/127/94>
- ⁶ Положення про порядок вчинення нотаріальних дій в дипломатичних представництвах і консульських установах України, затверджене Наказом Міністерства юстиції України, Міністерства закордонних справ України 27.12.2004 р. № 142/5/310 // <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1649-04>
- ⁷ Дзера О. В. Глава 16. Правочини // Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України. Т. 1. / За заг. ред. Дзери О. В., Кузнецової Н. С., Луця В. В. – К.: Юрінком Інтер, 2011. – С. 332.

Резюме

Фурса Є. Є. Відмова від спадщини: нотаріальне посвідчення правочину чи засвідчення підпису (на прикладі консульської практики).

У статті проаналізовано приклад із консульської практики вчинення нотаріальних дій, зокрема, посвідчення консулом заяви про відмову від спадщини та зроблено висновки щодо необхідності подальших наукових розробок у даному напрямі й необхідності вдосконалення норм матеріального та процесуального права, які регламентують дану процедуру.

Ключові слова: консул, практика, нотаріальна дія, відмова від спадщини, засвідчення підпису.

Резюме

Фурса Е. Е. Отказ от наследства: нотариальное удостоверение сделки или засвидетельствование подписи (на примере консульской практики).

В статье проанализирован пример из консульской практики совершения нотариальных действий, в частности, удостоверение консулом заявления об отказе от наследства и сделаны выводы относительно последующих научных разработок в данном направлении и необходимости совершенствования норм материального и процессуального права, которые регламентируют данную процедуру.

Ключевые слова: консул, практика, нотариальное действие, отказ от наследства, засвидетельствование подписи.

Summary

Fursa Y. Disclaimer of inheritance: notarial certification of statement or attestation of a signature (on the example of consular practice).

In the article the example from consul practice of commitment of notarial act, in particular, certification of statement about the disclaimer of inheritance is analyzed. Scientific research results in this directions are made and was emphasized the need of improvement of norms of material and procedural law, which regulate this procedure.

Keywords: consul, practice, notarial action, disclaimer of inheritance, attestation of a signature.

Отримано 14.04.2014

УДК 347.121.2

О. А. ЧАБАН

Олена Анатоліївна Чабан, здобувач Київського університету права НАН України

ЛІКАРСЬКА ТАЄМНИЦЯ У ПРИВАТНОМУ ТА ПУБЛІЧНОМУ ПРАВІ

Ефективна охорона та захист права фізичної особи на таємницю про стан здоров'я це забезпечення довіри до системи охорони здоров'я, сприяння покращенню надання медичних послуг, ефективності лікування, збереження генофонду нації в цілому. У даному дослідженні основна увага приділяється визначенню місця та значимості лікарської таємниці у приватно-правових, так і в публічно-правових суспільних відносинах.

Для дослідження поставленої мети визначено такі завдання:

- проаналізувати поняття лікарської таємниці за українським та європейським законодавством;
- визначивши причини неузгодженості понятійного апарату в національному законодавстві, надати авторське вирішення існуючої проблеми;
- обґрунтувати важливе значення інституту лікарської таємниці як у приватному, так і в публічному праві.

© О. А. Чабан, 2014

Актуальність цієї роботи обумовлена необхідністю імплементації єдиного понятійного апарату на законодавчому рівні у сфері суспільних відносин, що є предметом даного дослідження. Крім того, аналіз міждержавно-правового досвіду допоможе всебічно з'ясувати причини існуючих проблемних питань на національному рівні, а також, імплементуючи позитивні досягнення інших країн, вдосконалити чинне законодавство України і привести його у відповідність до світових норм права та гуманістичних традицій.

У процесі роботи над темою дослідження було вивчено нормативно-правові акти України та європейських країн, що регулюють відповідні суспільні відносини; проаналізовано наукові й практичні роботи юристів та лікарів.

Так, дослідженню сутності та значенню лікарської таємниці приділяли увагу вчені Е. Черніков, М. Зарецький та Н. Чернікова. У своїй статті «Право лікаря на професійну таємницю» термін «лікарська таємниця» дослідники прирівнюють до поняття професійної таємниці в галузі медицини. Автори статті розглядають практичну та етичну сторони лікарської таємниці і роблять висновок, що «збереження лікарської таємниці – еквівалент морально-етичної відповіді медика на довіру хворого та, свого роду, розплата за довіру хворого. По суті, імператив нерозголошення професійної таємниці вимагає від лікаря професійно грамотної турботи про честь та гідність пацієнта, який звернувся за лікарською допомогою»¹.

Варта уваги і стаття російських вчених П. Е. Чеснокова, Е. Г. Балуща, Т. Б. Каташина «Вітчизняний інститут «лікарської таємниці»: деякі питання становлення та розвитку». У дослідженні розглядається сутність поняття «лікарська таємниця», становлення цього поняття у законодавстві Російської Федерації, аналізуються факти та робиться висновок, з яким ми погоджуємось: поняття лікарської таємниці включає в себе елементи службової таємниці, оскільки доступ до такої інформації обмежений його мають тільки особи, які виконують свої професійні обов'язки медичного працівника. Крім того, складовим елементом лікарської таємниці є також «персональні дані», оскільки відомості, що надаються медичному працівнику, так чи інакше відображають факти та події приватного життя, можуть бути приватною або сімейною таємницею². Щодо збереження лікарської таємниці, безумовно, то це питання має регулюватись з позиції суспільної доцільності та суспільної необхідності.

У монографії «Конфіденційність та психічне здоров'я» Крістофер Кордес аналізує інститут лікарської таємниці як один із парадоксів у практиці лікаря³. Адже правильне розмежування відкритості й приватності, вільного доступу до інформації та збереження інформації конфіденційною є дуже важливим у професії лікаря.

Французька дослідниця Марі Вільпар у дисертаційному дослідженні «Лікарська таємниця та страхування особи» аналізує межі та порядок розкриття інформації про стан здоров'я фізичної особи у відносинах між такою особою і страховиком⁴.

Бельгійський адвокат Люсьєн Нувінк у статті «Позиція третіх осіб в сфері психо-медико-соціальних відносин до професійної таємниці в роботі із особами, що мають проблеми із законом» робить висновок, що лікарська таємниця не є правом на мовчання лікаря. Це – здебільшого заборона говорити або обов'язок мовчати⁵.

Теоретичною та філософською основою даного дослідження стали праці О. А. Банчука «Публічне і приватне право: історія українських вчень та сучасність», С. С. Алексеева «Право, азбука, теорія, філософія», О. В. Грищука, М. Р. Романінця «Формування та розвиток ідеї відповідальності людини в праві» та інші. У монографії О. А. Банчука робиться висновок про те, що суспільні відносини в сфері охорони здоров'я не носять приватно-правового характеру, навіть незважаючи на відсутність у таких відносинах суб'єктів, які володіють владними повноваженнями. Адже визначальною у таких відносинах є роль держави, яка має конституційно-правове зобов'язання забезпечувати охорону здоров'я. І держава, виконуючи свою публічну функцію щодо забезпечення охорони здоров'я, встановлює загальнообов'язкові правила лікування хворих. А найняті державою лікарі можуть розглядатись як своєрідні «публічні службовці», уповноважені на виконання публічно-владних функцій. Така аргументація знаходить своє підтвердження і у Франції, де відносини із медичними закладами розглядаються як публічно-правові⁶. На нашу думку, відносини у сфері охорони здоров'я носять як приватно-правовий, так і публічно-правовий характер.

Визнаючи людину, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпеку найвищою соціальною цінністю, визнаючи недоторканність особистого і сімейного життя людини⁷, закріплюючи охорону здоров'я як пріоритетний напрям у діяльності держави⁸, неминучим є забезпечення належної охорони та захисту лікарської таємниці на законодавчому рівні.

Проблема регулювання та захисту права особи на збереження інформації про стан її здоров'я існувала завжди. Про це свідчить і така історична пам'ятка, як клятва Гіппократа, в якій присвячується увага питанню збереження таємниці в роботі лікаря: «Про щоб я не дізнався під час виконання своїх професійних дій, щоб не побачив і не почув про дії людського життя, які не слід будь-коли розголошувати, я змовчу, вважаючи це таємницею».

Що є лікарською таємницею сьогодні? Яким є значення цього інституту для конкретної особи і для суспільства в цілому?

Перш ніж перейти до аналізу лікарської таємниці як інституту приватного або публічного права сучасного суспільства, необхідно визначитись із поняттям лікарської таємниці. Слід зазначити, що в нормативно-правових актах України, у сфері суспільних відносин, які досліджуються, є певна неузгодженість понятійного апарату, оскільки вживається як поняття лікарської таємниці, поняття таємниці про стан здоров'я, так і поняття конфіденційності відомостей про стан здоров'я особи.

Так, у ст. 39-1 Основ законодавства України про охорону здоров'я йдеться про Право на таємницю про стан здоров'я. Пацієнт має право на таємницю про стан свого здоров'я, факт звернення за медичною допомогою, діагноз, а також про відомості, одержані при його медичному обстеженні⁹. Термін «право на таємницю про стан здоров'я» використовується і Цивільним Кодексом України. Відповідно до ст. 286 Цивільного Кодексу України фізична особа має право на таємницю про стан свого здоров'я, факт звернення за медичною допомогою, діагноз, а також про відомості, одержані при її медичному обстеженні¹⁰. Паралельно з цим законотворець використовує і термін «лікарська таємниця». У ст. 40 Основ законодавства України про охорону здоров'я лікарська таємниця визначається як відомості про хворобу, медичні обстеження, огляд та їх результати, інтимну і сімейну сторони життя громадянина, які стали відомі медичним працівникам та іншим особам у зв'язку з виконанням професійних або службових обов'язків, і не можуть бути розголошені, крім передбачених законодавчими актами випадків¹¹. У багатьох інших законодавчих актах також вживається термін «лікарська таємниця» та конкретизується перелік відомостей, які становлять його зміст. Відповідно до Закону України «Про трансплантацію органів та інших анатомічних матеріалів людині» до лікарської таємниці відносять відомості про реципієнтів, а також про осіб, які заявили про свою згоду або незгоду стати донорами у разі смерті¹². Згідно із Законом України «Про донорство крові та її компонентів» до лікарської таємниці відносять відомості про перенесені та наявні захворювання особи-донора, про вживання нею наркотичних речовин та властиві їй інші форми ризикованої поведінки, що можуть сприяти зараженню донора інфекційними хворобами, які передаються через кров і за наявності яких виконання донорської функції може бути обмежено¹³. У Законі України «Про психіатричну допомогу» законотворець використовує поняття «конфіденційність відомостей про стан психічного здоров'я особи та надання психіатричної допомоги»¹⁴. Така неузгодженість понятійного апарату, на нашу думку, зумовлена широким колом зобов'язаних суб'єктів «лікарської таємниці», адже не тільки лікар є зобов'язаною особою. Крім того, немає експліцитно вичерпного переліку відомостей, що становлять лікарську таємницю.

Аналізуючи нормативно-правові акти Франції, ми бачимо, що французький законодавець використовує один термін – «професійна таємниця», маючи на увазі лікарську таємницю. Так, у Кодексі Медичної деонтології Франції професійна таємниця визначається як така, що вводиться для захисту інтересів пацієнта та є обов'язковою для кожного представника медичної професії відповідно до закону. Професійна таємниця охоплює все, що лікар знає та може дізнатись про пацієнта, тобто, це – не тільки відомості, довірені лікарю пацієнтом, це також все те, що лікар побачив та зрозумів під час обстеження, спілкування і лікування пацієнта¹⁵. Застосування терміна «професійна таємниця» у контексті лікарської є досить вдалим для національного законодавства Франції, адже таким чином коло зобов'язаних осіб є досить широким та не звужується експліцитно тільки до «лікаря». До того ж, всі нормативно-правові акти Франції узгоджено використовують таку термінологію, і «професійна таємниця» у контексті лікарської сприймається досить органічно. Хоча для українського права такий понятійний апарат не був би, на нашу думку, вдалим. В українському законодавстві називати професійну таємницю за основним зобов'язаним суб'єктом інформаційних відносин – це вже багаторічна традиція, закріплена на законодавчому рівні. У медичному праві – це лікарська таємниця, в адвокатській діяльності – адвокатська таємниця і так далі. Тому, імплементація загального терміна – «професійна таємниця» в сферу права, що регулює суспільні відносини, які є предметом дослідження, викличе певну плутанину. Більш того, як вже зазначалось вище, окрім існуючого підходу називати професійну таємницю виходячи із основного зобов'язаного суб'єкта, існує також практика визначати інформацію з обмеженим доступом, що є предметом дослідження, як «таємниця про стан здоров'я», «конфіденційність відомостей про стан здоров'я», тобто виходячи із об'єкта інформаційних відносин. На нашу думку, для українського права найбільш вдалим на сьогодні є визначення, що використовується Цивільним кодексом України «право на таємницю про стан здоров'я», «таємниця про стан здоров'я»¹⁶.

Поняття лікарської таємниці є постійним предметом дослідження науковців та лікарів практиків і за кордоном. Лікарську таємницю, як один із парадоксів у практиці лікаря, визначає Крістофер Кордесс, адже це – вміле розкриття інформації, але й і збереження таємниці¹⁷.

Дослідник Бруардель визначає лікарську таємницю як зобов'язання, але, як і право кожного разу, коли, незважаючи на згоду пацієнта на розкриття інформації, лікар обирає мовчання¹⁸.

Дослідниця Амсату Сідібе розглядає лікарську таємницю як договірні відносини, в яких лікар виступає зобов'язаною особою, а пацієнт – управоможеною особою¹⁹.

Лікарська таємниця з'явилась і тривалий час трактувалась та існувала як абсолютна. Тобто, така інформація не розголошувалась ні близьким хворого, ні правоохоронним органам, ні суду, ні іншим державним органам влади. Прихильником такого підходу був В. Манасеїн, який видавав щотижневу газету «Лікар», у якій висвітлював етичні питання комерційної таємниці, медичної реклами, експериментів та підкреслював необхідність зберігати таємницю пацієнта, як абсолютну таємницю.

На сьогодні є недоцільним захищати абсолютний характер лікарської таємниці, оскільки збереження такого підходу викликає правовий конфлікт, адже існує певна ієрархія прав та зобов'язань. Так, завданням лікаря є лікувати пацієнта, але збереження життя людей в цілому – також завдання лікаря. Отже, при абсолютному підході зберігання лікарської таємниці обов'язок лікаря не розголошувати конфіденційну інформацію пацієнта про стан його здоров'я буде в певному конфлікті із обов'язком цього ж лікаря допомогти людині або попередити її про небезпеку. «Збереження лікарської таємниці є одним із основних моральних і етичних принципів медицини, в якому проявляється діалектичне співвідношення особистого і суспільного»²⁰.

Адже лікарська таємниця виходить за межі відносин лікаря-пацієнта та має значну соціальну значимість. Для того, щоб лікар зміг правильно діагностувати та лікувати пацієнта, йому необхідно мати інформацію про відчуття пацієнта, його особисту інформацію, тобто, не тільки інформацію фізіологічну, фізичну, а й відомості про соціальне оточення, спосіб життя, переживання, емоційний стан та багато іншого, що стосується приватного життя особи. Розкривати свою історію хвороби, професійну інформацію, інформацію про родину, психологічний стан, відчуття завжди нелегко. Крім того, це є відносно вимушені кроки, адже особа хворіє і тому є подвійно вразливою. Щоб відкритись лікарю, пацієнту необхідні гарантії того, що відомості про нього будуть конфіденційними. Так, лікарська таємниця, захищаючи приватну інформацію конкретної особи, виконує значну функцію приватно-правового характеру. Але у ширшому розумінні є очевидним, що імплементація лікарської таємниці має на меті більш універсальну функцію – збереження здоров'я населення і суспільства в цілому. Держава, виконуючи свою публічну функцію щодо забезпечення охорони здоров'я, встановлює загальнообов'язкові правила лікування хворих, і одним із таких правил є збереження права особи на таємницю про стан здоров'я.

Так, питання лікарської таємниці залишається актуальним для обговорення й аналізу, як в Україні, так і за кордоном. Є різні підходи до визначення поняття: філософські, лінгвістичні, правові; різні точки зору щодо суспільної доцільності та умов розкриття лікарської таємниці.

На нашу думку, найбільш вдалим визначенням у національному законодавстві, як вже зазначалось вище, є те, що надається Цивільним кодексом України – «право на таємницю про стан здоров'я», «таємниця про стан здоров'я». Таким чином, кожна фізична особа зобов'язується утримуватись від поширення будь-якої інформації про хворого, яка стала їй відома у зв'язку із виконанням службових обов'язків або з будь-яких інших джерел; експліцитно не визначається коло суб'єктів таємниці про стан здоров'я. Вважаємо даний підхід правильним, оскільки передбачити повний вичерпний перелік таких суб'єктів на законодавчому рівні не є можливим.

Інститут лікарської таємниці виконує важливу функцію як у приватноправових, так і в публічно-правових відносинах, оскільки захищає як приватні інтереси кожної конкретної особи, так і охороняє суспільне здоров'я, інтереси суспільства в цілому.

¹ Черніков Е., Зарецький М., Чернікова Н. «Право лікаря на професійну таємницю». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mif-ua.com/archive/article/5308>

² Чеснокова П. Е., Балуц Е. Г., Каташина Т. В. «Вітчизняний інститут «лікарської таємниці»: деякі питання становлення та розвитку». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.anoufrieu.ru/index.php?id=381>

³ Confidentiality and Mental Health. Edited by Christopher Cordess: London: Jessica Kingsley, 2000. – 192 pp.

⁴ Marie Wilpart «Secret médical et assurances de personnes». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://theses.univ-lyon3.fr/documents/getpart.php?id=1706&action=pdf>

⁵ Lucien Nouwynck «La position des différents intervenants psycho- médico-sociaux face au secret professionnel dans le travail avec les justiciables». [Електронний ресурс]. – режим доступу: http://www.yapaka.be/sites/yapaka.be/files/2012-secret_prof-1_nouwynck.pdf

⁶ Банчук О. А. «Публічне і приватне право: історія українських вчень та сучасність» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.pravo.org.ua/images/documents/Публічне%20і%20приватне%20право_%20історія%20українських%20вчень%20і%20сучасність.pdf

⁷ Конституція України // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30. – Ст. 141. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>

⁸ Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, № 4, ст. 19. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2801-12>

⁹ Там само.

¹⁰ Цивільний кодекс України // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, №№ 40–44. – Ст. 356. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

¹¹ Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, № 4, ст. 19. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2801-12>

¹² Закон України «Про трансплантацію органів та інших анатомічних матеріалів людини» // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1999, № 41. – Ст. 377. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1007-14>

¹³ Закон України «Про донорство крові та її компонентів» // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1995 № 23. – Ст. 183. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/239/95-вр>

¹⁴ Закон України «Про психіатричну допомогу» // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2000, № 19. – Ст. 143. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1489-14>

¹⁵ Le code de déontologie médicale mise à jour du 8 mai 2012 – Décret 2012-694 du 07/05/2012. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.conseil-national.medecin.fr/article/le-code-de-deontologie-medicale-915>

¹⁶ Цивільний кодекс України // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, №№ 40–44. – Ст. 356. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

¹⁷ Confidentiality and Mental Health. Edited by Christopher Cordess: London: Jessica Kingsley, 2000. – 192 pp.

¹⁸ Amsatou SOW SIDIBE «Le secret médical aujourd'hui». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://afrilex.u-bordeaux4.fr/sites/afrilex/IMG/pdf/2doc6sidibe.pdf>

¹⁹ Там само.

²⁰ Кузьмічова С. В., Александренко О. В. «Право людини на забезпечення лікарської таємниці: міжнародно-правовий аспект» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&Z21ID&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/jnn_2013_9_3.pdf

Резюме

Чабан О. А. Лікарська таємниця у приватному та публічному праві.

Стаття присвячена дослідженню інституту лікарської таємниці в національному та зарубіжному праві, дослідженню еволюціонування поняття від «етичного обов'язку» лікаря, закріпленого на рівні звичаїв та традицій, до норми права, аналізу існуючих підходів щодо визначення поняття лікарської таємниці, з'ясуванню причин існуючої неузгодженості понятійного апарату в законодавстві України та шляхів вирішення цієї проблеми; визначенню місця лікарської таємниці у сфері приватноправових та публічно-правових відносин.

Ключові слова: лікарська таємниця, право на таємницю про стан здоров'я, конфіденційність, публічне право, приватне право, інформаційне право, медичне право.

Резюме

Чабан Е. А. Врачебная тайна в частном и публичном праве.

Статья посвящена исследованию института врачебной тайны в национальном и зарубежном праве, исследованию эволюционирования понятия от «этического обязательства» врача, закреплённого традициями и обычаями, до нормы права, анализ существующих подходов определения понятия врачебной тайны, выяснению причин существующей несогласованности понятийного аппарата в законодательстве Украины и путей разрешения этой проблемы; определению места врачебной тайны в сфере частноправовых и публично-правовых отношений.

Ключевые слова: врачебная тайна, право на тайну о состоянии здоровья, конфиденциальность, публичное право, частное право, информационное право, медицинское право.

Summary

Chaban O. Medical secret in private and public law.

The article is dedicated to the analysis of medical secret institute under the Law of Ukraine and abroad, to the evolution of the notion of medical secret from the so called ethical obligation implied by traditions and customs to the legal norm, to the analysis of the discrepancy of the definitions of medical secret in Ukraine, the ways of the resolution of such a problem; to the definition of the place of the medical secret in private and public law.

Key words: medical secret, right to medical data protection, confidentiality, public law, private law, information law, medical law.

Отримано 10.04.2014

УДК 349.222

Д. В. ШЕВЧЕНКО

Дмитро Валерійович Шевченко, аспірант Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України

РЕФОРМА ТРУДОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА: ПРАВОВА МОДЕЛЬ ВИРІШЕННЯ КОЛЕКТИВНИХ ТРУДОВИХ СПОРІВ, КОНФЛІКТІВ В УКРАЇНІ

Загострення політичної, економічної ситуацій в Україні, відсутність ефективних економічних реформ, корупція, неефективна судова система – це ті основні чинники, які негативно впливають на виникнення, розвиток та вирішення колективних трудових спорів в Україні.

Тому перед наукою трудового права стоїть важливе завдання створити правову модель вирішення як індивідуальних, так і колективних трудових спорів, конфліктів. Актуальність вирішення поставлених задач обумовлена не лише забезпеченням соціального миру в державі загалом, але й захистом трудових прав громадян. Вказане питання є важливими і ще тому, що проводиться кодифікація трудового законодавства, цілий ряд законодавчих актів втрачать свою чинність, а деякі його положення знайдуть свою реалізацію в новому Трудовому Кодексі України. Тому, з нашого погляду, наразі необхідно створити правову модель вирішення колективних трудових спорів, конфліктів в Україні і вже у відповідності з цією моделлю закріпити в законодавчому порядку правовий механізм вирішення вказаних спорів. Без сумніву, виробленню правової моделі вирішення колективних трудових спорів повинна передувати теоретична розробленість цієї проблеми, вироблення та внесення відповідних пропозицій, які дозволять побудувати демократичний правовий механізм. Необхідно зазначити, що проблема правового регулювання вирішення колективних трудових спорів набула своєї актуальності в 90-х роках ХХ століття у зв'язку з масовими страйками шахтарів колишнього Радянського Союзу. Гострим стояло вказане питання і в період Незалежної України. Тому теоретичні проблеми вирішення колективних трудових спорів були предметом наукових досліджень таких відомих вчених, як В. В. Лазор, М. П. Стадника, А. М. Слюсаря та інших. Не применшуючи значення їх розробок, необхідно відзначити, що цілий ряд, як теоретичних, так і практичних проблем до цього часу є недослідженими або